

Κεφάλαιο Α. Τεμαχιακά στοιχεία: Διδασκαλία των φωνηέντων

1η ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ

Η διδακτική πρόταση που ακολουθεί αφορά στη διδασκαλία του ήχου /e/ και στη διάκρισή του από τον ήχο /i/. Ο ήχος /e/ δυσκολεύει ιδιαίτερα τους αραβόφωνους μαθητές της ελληνικής, διότι απουσιάζει από το σύστημα της γλώσσας τους.

Επίπεδο	Αρχάριο
Ομάδα στόχος	Επίπεδο Α1-Α2: όλες οι ηλικίες
Θεματική ενότητα	Διατροφή
Διδακτικός στόχος	Διδασκαλία του φωνήεντος /e/. Διάκριση μεταξύ /e/ και /i/.
Απαιτούμενος χρόνος	1,30 διδακτική ώρα
Υλικό	Κάρτες, 3 φωτοτυπίες
Εμπλεκόμενες δεξιότητες	Κατανόηση και παραγωγή προφορικού λόγου
Τι χρειάζεται να ξέρουν οι μαθητές από πριν	Σχετικό λεξιλόγιο

Παρουσίαση

Δείχνετε στους μαθητές μια διαφήμιση μελιού . Τους την ξαναδείχνετε και τους κάνετε τις παρακάτω ερωτήσεις:

1. Τι διαφημίζεται;
2. Τι μάρκα είναι το μέλι που διαφημίζεται;
3. Σας αρέσει το μέλι;
4. Έχετε καλό μέλι στην πατρίδα σας;
5. Με τι τρώτε το μέλι;
6. Έχετε δοκιμάσει ελληνικό μέλι; Σας άρεσε;
7. Ξέρετε διάφορα είδη μελιού;

Κατόπιν τους δίνετε σε φωτοτυπία το κείμενο της διαφήμισης:

Φωτοτυπία 1

Μέλι νέκταρ
Το πήραν οι άνθρωποι, τα πήραν οι θεοί
Μέλι νέκταρ με την πείρα των θεών
Εσύ το πήρες;

Στη συνέχεια τους δίνετε σε φωτοτυπία τα δύο παρακάτω κείμενα.

Διάλογος Α

- Ελένη, -έλα, έτοιμη η φέτα με το μέλι. Πες και στην Έλλη.
- Η Έλλη δε θέλει. Βλέπει τηλεόραση.
- Δεν μπορώ να την περιμένω. Πρέπει να έρθει αμέσως, γιατί φεύγω για την εκκλησία.
- Έλλη, η θεία Ελπίδα ετοίμασε τη φέτα με το μέλι. Έλα αμέσως. Η θεία φεύγει.
- Ευχαριστώ Ελένη. Όταν τελειώσετε, να πλύνετε τα χέρια σας και μετά να παίξετε.

Διάλογος Β

- Δέσποινα, έλα να δεις τι ωραία θέα!
- Είναι τέλεια, Θέμη! Περπατήσαμε ένα μίλι, αλλά δεξ τι θέα!
- Βλέπεις τη βάρκα που πάει να δέσει εκεί πέρα; Έχει πολύ αέρα.
- Ναι, είναι ο Ντέμης με τον αδερφό του. Έχουν μεγάλη πείρα.
- Δες, τα κατάφεραν! Ευτυχώς, γιατί σε λίγο θα δύσει ο ήλιος.

Ζητάτε από τους μαθητές σας να διαβάσουν τα τρία κείμενα και να βρουν ζεύγη λέξεων που διαφέρουν μόνο στους ήχους /e/ και /i/.

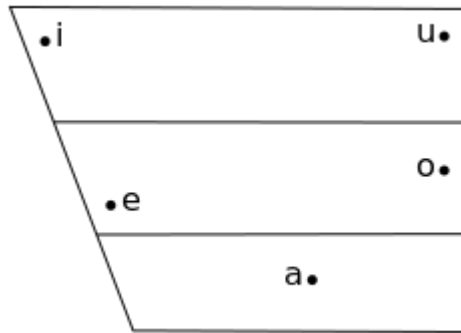
Σε λίγο θα πρέπει να έχουν εντοπίσει τις παρακάτω λέξεις, τις οποίες γράφετε σε στήλες στον πίνακα.

/e/	/i/
μέλι	μίλι
πέρα	πείρα
θέα	θεία
δέσει	δύσει

Τους ρωτάτε αν έχουν άγνωστες λέξεις, αν μπορούν να καταλάβουν τη σημασία τους από τα συμφραζόμενα και τους τις εξηγείτε. Τους επισημαίνετε ότι οι λέξεις στα παραπάνω ζευγάρια λέξεων μπορεί να ακούγονται παρόμοια, όμως διαφέρουν σε κάποιον ήχο και έχουν διαφορετική σημασία. Τους ρωτάτε και πάλι σε ποιον ήχο διαφέρουν και υπογραμμίζετε τον ήχο που διαφέρει σε κάθε ζεύγος. Τους εξηγείτε ότι πρόκειται για τα φωνήεντα /e/ και /i/, τα οποία γράφονται με διαφορετικούς τρόπους στα ελληνικά (/e/: ε, αι, /i/: η, ι, υ, οι, ει, υι).

Στη συνέχεια τους εξηγείτε την παραγωγή του φωνήεντος /e/. Παράγεται με το εμπρόσθιο μέρος της γλώσσας σε μεσαίο ύψος. Οι μαθητές σας ξεκινούν προφέροντας το /i/ και χαμηλώνουν λίγο τη γλώσσα ανοίγοντας τη στοματική τους κοιλότητα και αρθρώνοντας πάντα με το εμπρόσθιο μέρος της γλώσσας, μέχρι να παράξουν το /e/. Μπορείτε να τους δείξετε την παραγωγή των φωνηέντων /e/ και /i/ στη Φωνητική Βιβλιοθήκη του εκπαιδευτικού εργαλείου *Μιλώ Ελληνικά - SpeakGreek* (<http://speakgreek.web.auth.gr/dp/el/library/choose>). Επιπλέον, μπορείτε να τους δείξετε και ένα απλό φωνηεντικό διάγραμμα, εντοπίζοντας τη θέση του /e/ (http://en.wikipedia.org/wiki/Modern_Greek_phonology). Παράγετε εσείς τα φωνήεντα /i/ και /e/ αρκετές φορές, δείχνοντας το άνοιγμα της στοματικής κοιλότητας και επισημαίνοντας τη διαφορά στην ποιότητα του ήχου.

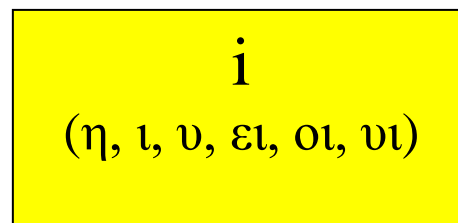
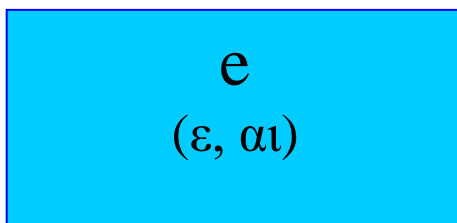
Φωνηεντικό Διάγραμμα της Ελληνικής

Πρακτική

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (1): άσκηση που επικεντρώνεται στην αντίληψη

Δίνετε στους μαθητές σας από ένα ζευγάρι κάρτες όπου αναγράφονται οι ήχοι /e/ και /i/ σε χαρτόνια διαφορετικού χρώματος (μπλε για το /e/ και κίτρινο για το /i/) ή, αν δεν έχετε κάρτες, μαρκαδόρους στα αντίστοιχα χρώματα.

Προφέρετε με τυχαία σειρά μια λέξη από τα ζεύγη που έχετε γράψει στον πίνακα (π.χ. μίλι, πέρα, θέα, δύσει) και τους ζητάτε να σηκώσουν την κάρτα (ή τον μαρκαδόρο) που αντιστοιχεί στον ήχο που άκουσαν. Ελέγχετε πόσοι μαθητές βρήκαν τη σωστή απάντηση και επαναλαμβάνετε την άσκηση με τις υπόλοιπες λέξεις (μέλι, πείρα, θεία, δέσει).

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (2): άσκηση που επικεντρώνεται στην παραγωγή και την αντίληψη

Χωρίζετε την τάξη σε δύο ομάδες. Ζητάτε από ένα μαθητή της πρώτης ομάδας να προφέρει μια οποιαδήποτε λέξη από τα ζεύγη που έχετε γράψει στον πίνακα, αφού πρώτα σας δείξει, κρυφά από την άλλη ομάδα, το χρώμα της κάρτας που αντιστοιχεί στον ήχο της λέξης που διάλεξε (μπλε για το /i/ και κίτρινο για το /e/). Ζητάτε από την άλλη ομάδα να σηκώσει την κατάλληλη κάρτα. Ελέγχετε το αποτέλεσμα, δηλαδή αν ο μαθητής πρόφερε σωστά τη λέξη και/ή αν η δεύτερη ομάδα την αναγνώρισε σωστά. Σε περίπτωση λάθους ή πολλών διαφορετικών απαντήσεων, ζητάτε από τους μαθητές να εντοπίσουν τα προβλήματα που υπήρξαν στην παραγωγή ή στην αντίληψη και συνεχίζετε την άσκηση με εναλλαγή των ομάδων.

Ελεγχόμενη δραστηριότητα (3): άσκηση που επικεντρώνεται στην παραγωγή

Χωρίζετε τους μαθητές σε ζευγάρια και τους ζητάτε να διαβάσουν φωναχτά τους διαλόγους Α και Β της Φωτοτυπίας 2.

Καθοδηγούμενη δραστηριότητα

Χωρίζετε τους μαθητές σε ζευγάρια και τους μοιράζετε φωτοτυπίες με το εβδομαδιαίο πρόγραμμα της θείας Έλλης, το οποίο όμως έχει κενά, διαφορετικά για τον μαθητή Α και τον μαθητή Β. Οι μαθητές καλούνται να συμπληρώσουν το πρόγραμμα της θείας Έλλης, για να αποφασίσουν ποια ημέρα μπορούν να την επισκεφτούν. Για να συμπληρώσουν τα κενά, θέτουν ερωτήσεις ο ένας στον άλλο ως εξής:

- A. Τι κάνει η θεία Έλλη την Τετάρτη το μεσημέρι;
 B. Η θεία Έλλη .....

Φωτοτυπία 3

Μαθητής Α

	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Κυριακή
Μεσημέρι		μαγειρεύει το μεσημεριανό		είναι ελεύθερη
Απόγευμα	πλένει και στεγνώνει τα ρούχα		παίζει τένις	

Μαθητής Β

	Τετάρτη	Πέμπτη	Παρασκευή	Κυριακή
μεσημέρι	τρέχει στο γήπεδο		κάνει κέικ	
απόγευμα		βλέπει τηλεόραση		είναι ελεύθερη

Παραγωγή

Επικοινωνιακή δραστηριότητα

Ζητάτε από τους μαθητές να παρουσιάσουν στην τάξη μια συνταγή για κέικ που να περιέχει πολλά υλικά με τους ήχους /e/ και /i/, π.χ. κέικ κανέλας, σουφλέ κέικ με πορτοκάλι, κτλ. Οι μαθητές πρέπει να ετοιμάσουν μια καρτέλα με τα υλικά και την εκτέλεση της συνταγής και να την εξηγήσουν στους συμμαθητές τους, δίνοντας έμφαση στη σωστή προφορά του /e/ και στη διαφοροποίησή του από το /i/.

Κέικ κανέλας

Υλικά
.....

Εκτέλεση
.....